

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére

Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1053 Budapest, Reáltanoda utca 9. III. em.10.

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

**Határjáró túrák
MKE Arcképcsarnok
Turista kiállítás Egerben**

Történelmi Magyarország határjáró túrák

Kremenyectől (Kovahegy 1214 m) az Uzsoki-hágóig

Egyesületünk tagja, az ungvári Méhes László Mátyás – Méhecske – mindig szívesen mesél a kárpátaljai turista múltjáról és nagystílusú közösségi szerepvállalásairól. Kiváló riportalánya volt a tavaly őszi Kárpáti Lapok Arcképcsarnokának. A riport készítésekor nagy halom dokumentációval – megsárgult újságcikkkel, fotókkal – hitelesítette mesébe illő, színes történeteit.

Mozgalmas életébe bepillantást nyerve felcsillant bennem a remény, hogy a lehetetlent nem ismerő Méhecske talán el tudja intézni egy maroknyi magyar turista részére az ukrán határőrparancsnokságon, hogy végiggyalogolhasson az Uzsoki-hágótól a lengyel-ukrán határsávbán a lengyel-ukrán-szlovák hármas határpontig, a Kremenyec-csúcsig.

2015 őszén abban maradtunk Méhecskével, hogy 2016 tavaszán, az iskolalátogatási szünetben ellátogatunk Kárpátaljára, elsősorban Ungvárra, az ő szülővárosába. Mindent megnézünk a városban, amit csak lehet, emellett megpróbáljuk végigjárni az Uzsoki-hágó és a Kremenyec-csúcs közötti Kárpát-koszorú vízválasztó gerincszakaszát. Idegenvezetőnk terveit szerint megnézzük majd a Vereckeai hágóban a honfoglalási emlékművet, a Szolyvai Emlékparkot és Csillagfalvát, ahova 1866. június 9-én egy több száz kilós meteorkő hullott. Meglátogatjuk majd Méhecske síterepét, amely az Uzsoki-hágó közelében működött és melynek egykor elnök-vezérigazgatója, egyben tulajdonosa is volt. Legalább egy hónapra való, nagyon gazdag program várt reánk, amit egy hétre kellett volna belezsűfolni.

Kárpátaljáról jobbra csak elnagyolt, plakátszerű térképek állnak rendelkezésre. Első körben ezeket néz-

tük át és úgy tűnt, hogy az Uzsoki-hágó és Kremenyec közötti gerincszakasz – az említett térképeken kb. egy centiméter – hamm, bekaplak, hipp-hopp, meglesz egy nap alatt oda-vissza.

Az indulás közeledtével, a Hadtörténelmi Térkép és Levéltárból nem egykönnyen beszerzett, részletesebb térképek tanulmányozása során egyre nyilvánvalóbb lett számunkra, hogy a két Kárpát-koszorú expedícióból kimaradt gerincszakasz, egyben a történelmi Magyarország ezen határszakaszának bejárására jóval több időt kell szánnunk, mint gondoltunk.

Hosszú hónapok előkészítő munkája után, teljesen Méhecskére bízva magunkat, egy szép márciusi napon elindultunk Kárpátaljára.

A lengyel-ukrán határ jelenleg az Európai Unió schengeni határa, így szigorú határőrizet van mindkét oldalról. Nem akartunk „bujdosni, szökni, sírni, fájni...” a gyakran járőröző határőrök sűrűjében, ezért Méhes Laci ungvári barátján és komáján – Rühl Jenő bácsin – keresztül előzetesen tájékoztattuk a Csapon működő megyei határőr parancsnokságot szándékunkról, minden személyes adatunkat hetekkel korábban elküldve a hatóságoknak. Már csak azt nem tudták rólunk, hogy két éves korunkban ittunk-e kakaót vagy sem. Mégis, amikor Ungvárt elhagytuk, Bródy János után szabadon: „Uzsok felé félúton”, az égből pottyant hivatalosságokkal újra kellett kezdenünk az adatszolgáltatást, úgy, mintha előzőleg mi sem történt volna. Hosszú egyeztetés következett, miközben volt abban a bábeli nyelvezavarban a Dayka szobortól kezdve az azonnali visszafordulás emlegetéséig minden. Makacsul ragaszkodván eredeti tervünkhöz, vagyis az Uzsoki-hágó és Kremenyec

közötti határsáv bejárásához, végül is egy kompromisszum féle kerekedett ki: a hivatalosok azt kérték, hogy a túránkat ne az Uzsoki-hágónál kezdjük meg, hanem fordítva, a Kremenec alatti kis településnél, Patakófalutól (Sztuzsica). Hogy ebben mi volt a ráció, nem tudom, de rúgja meg a ló! Így nekik is igazuk lett és mi is ott túrázhattunk, ahol gondoltuk, csak éppen az eredeti tervünkhöz képest ellenkező irányba.

Elindultunk, de a nagyon rossz minőségű, az Ungvárt Lemberggel összekötő H13-as aszfaltúton Malomrétig inkább csak zötykölődtünk, mint autóztunk. Onnan a még rosszabb, régvolt aszfalton meredek ívekben kényszerültünk kerülgetni a kocsikerék mélységű gödröket is, de végül valahogy megérkeztünk az Uzsoki Nemzeti Park sztuzsica, nagyobb turistacsoportok fogadására is képes bázisállomására, ahol a nemzeti parkosok szívélyesen fogadtak. A Nemzeti Park állomásán túl már szögesdrót és a kapun lakat őrzi a semmit, még nem tudni, meddig. A kapun túl már csak a határőrök engedélyével és személyes kíséretével lehet továbbmenni az – egyébként turista-jelzéssel ellátott – erdei földúton.

Másnap a kora reggeli órákra vártuk a határőröket, akik nagy meglepetésünkre a megbeszélrt időben meg is érkeztek. Rend a lelke mindennek! Így hát ott a világ végén, valahol az Erdős Kárpátok rengetegében újra előrl kellett kezdenünk minden engedélyezési procedúrát, adatszolgáltatást és alkudozást a tervezett útvonalról. Kellően fafejük lévén, mi továbbra sem engedünk az eredeti tervünkből. A határőrök szerint nekünk elég lett volna a Nemzeti Park bázisáról csillagtúrákon a határsávot meg-megközelíteni. A szokásosnál kicsit határozottabbnak kellett lennünk ahhoz, hogy a határőrök végre belássák, hogy mi

Az Uzsoki Nemzeti Park sztuzsica, nagyobb turistacsoportok fogadására is képes bázisállomása

A hármashatár felé mutató útjelző tábla a bázisállomáson. Innen továbbmenni csak engedéllyel lehet

A demarkációs vonal. Áthaladás az ellenőrzést követően csak libasorban

A határtúra start fotó. Készült az Uzsoki Nemzeti Park demarkációs vonal felőli oldalán.

A háttérben látható gerinc már az ukrán-lengyel határvonal.

Túrázóink balról jobbra: Dávid László, Mályi József, Victor Mónika, Rózsavölgyi Hilda, Nagy Péter, Méhes László Mátyás, Putnoki Sándor, Kánya József, Szemák Mihály, Biró András

konkrét céllal érkeztünk erre a vidékre, nemcsak egy ukrainai erdőségben akarunk ide-oda kirándulni. Méhecske nagy múltjának árnyékában és a titokban tartott „B” tervem birtokában megengedhettem magamnak a határozott fellépés luxusát. Méhes Laci nem tudta, nem kellett tudnia, hogy én a másik irányba is alaposan „betáraztam”, vagyis az Uzsoki-hágótól a Verecke-hágó irányába húzódó kárpáti gerincszakasz bejárására is felkészültem. Ha ezt a tervünket a határőrök mégsem engednék, akkor Uzsoktól Verecke felé vesszük az útirányt. Minden, arra a vidékre való térkép is a hátizsákomban lapult.

Végül is a telefonon utasításokat osztogató, számunkra láthatatlan határőrparancsnok beleegyezett abba, hogy eredeti célunknak megfelelően a határsávban gyalogolhassunk. Mellénk adott egy fiatal kiskatonát, Szergejt, aki úgy indult el velünk a hosszú útra, mintha a riadókürt zavára, épp az ágyból pattant volna ki. Semmi magashegyi felszerelés, hátizsák, elemózsia nem volt nála. A nap végére két öklet a zsebében már ronggyá rohadt (Arthur Rimbaud után szabadon), mert még kesztyűt sem húzott rájuk.

Méhecske evidensnek tartotta, hogy délelőtt tíz órától, nagy hátizsákok alatt görnyedezve, sötétedésig

A HM163 térképen nem jelölt, egyébként a piros sávot követve lassan emelkedtünk a Rawka-nyereg felé

Nyolcszáz méter körül már szép, havas erdőben baktattunk, majd megpihentünk egy erdészháznál

bejárjuk a nemzeti park telepétől a Lubnyai-hágóig terjedő közel 30 kilométeres útszakaszt, várhatóan havat is taposva. Én, ezt a távot – a társaságot óvva – másfél-két napra terveztem.

Szépen tavaszodó erdőben, 400 méter magasságról indult a kiskatoná és egy nemzeti parkos vezette nyolc fős magyarországi csapat: Méhes László Mátyás, Rózsavölgyi Hilda, Victor Mónika, Dávid László, Kánya József, Mályi József, Nagy Péter és Putnoki Sándor, valamint két kárpátaljai barátunk, Bíró András és Szemák Mihály, akik tíz főre egészítették ki a túracapatunkat. Hétszáz méter körül megjelentek az első árulkodó hófoltok. Kárpátaljai barátaink előre jelezték, hogy a gerincen 30-40 cm vastag hótakaróra lehet számítanunk.

Nyolcszáz méter körül már szép, havas erdőben baktattunk mindenre elszántan a Kremenec-Rawka közötti nyereg felé. Ezen a részen talán a szlovák 163-as Beszkidek térkép használható legjobban, de az sem jelzi azt az ukrán oldalon jól járható, piros jelzéssel ellátott turistautat, melyen biztosan emelkedtünk a Rawka-nyereg felé. Kissé különös, hogy az ukrán oldalon turistajelzést festettek olyan területen, amelyet halandó ember meg sem közelíthet. Közel a gerinchez még egy házikó is áll, amit a határőrök és a nemzeti parkosok közösen használnak. Mellette egy erdei asztalka található két paddal – ukrán rendnek megfelelően – leltári számmal ellátva. Később, szinte már a gerincen, egy bővíző forrás is található. (Kár volt lentről idáig vizet cipelnünk.)

A hármask határ ukránjai oldalán a nemzeti parkos kísérelőnkkel együtt készített csoportkép

Utunk a hullámzó határsávban

A nyeregben a jó Istenre bízva, gúlába rendeztük a hátizsákjainkat és elsétáltunk a kb. egy kilométerre lévő hármás határponthoz, a Kremenec nyergébe. Korábban a határőr megtiltotta, hogy a határsávban fotózzunk. Mi ezt kezdetben komolyan is vettük és szép tájrészetet látván mindig megkérdeztük tőle, hogy erre meg arra szabad-e fotóznunk? Lehet, hogy Szergej megunt a butuska, percenként ismétlődő kérdéseinket, mert a hármás határon álló fekete márványoszlopnál – kérésünkre – már ő fotózott le minket a saját fotómasináinkkal.

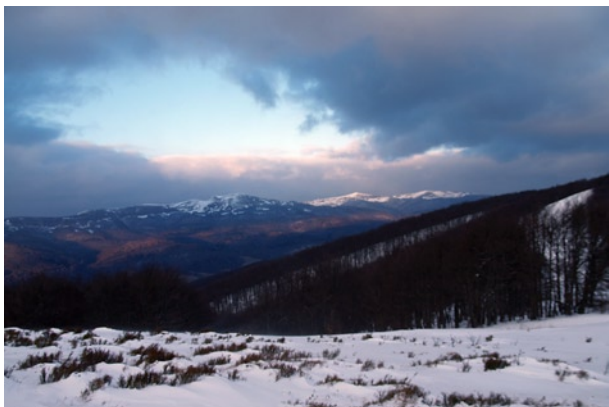
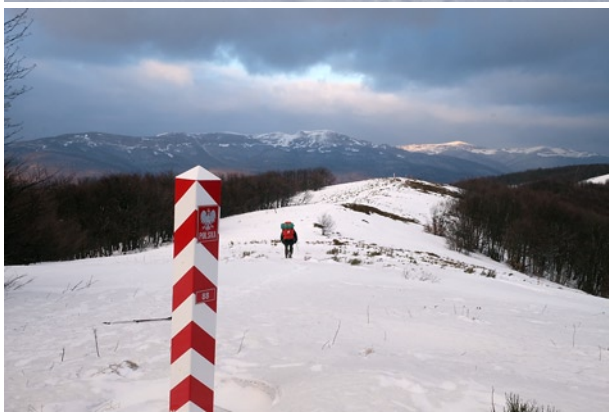
Kremenecről, most már a Lubnyai-hágó – Uzsoki-hágó felé elindulva, viharfelhők közeledtét észleltük Észak-Lengyelország felől. A Rawka nyergében a közeledő viharra való tekintettel Kánya Józsi, Erdély hegyeiben, a székely határtúra mozgalomban edződött barátunk úgy határozott, hogy a nehezen megszerzett engedélyek ellenére inkább levonul a hegyről. Félelem a vihartól: a tapasztalat nagy úr! Vele tartott Putnoki Sándor, Méhecske szobrászművész barátja is. A nemzeti parkos vezetőnk eleve csak a gerincig akart jönni, így ő is elindult vissza a fiúkkal a nemzeti park sztuzsica állomására.

Mi többiek továbbindultunk a rém unalmas, ezer méter körüli magasságban hullámzó határsávban. Mindkét oldalon bükkfák sora a két-három méter széles határnyiladéokban. Ötven-száz méterenként balról „árpádsávos” lengyel műanyag határoszlopok, jobbról kék-sárga csíkos ukrán betonoszlopok néznek farkasszemet egymással. Szemák Misi kivont magyar zászlóval, diadalmas léptekkel haladt keresztül a kapukat képező oszlopsoron. A „vén” zászlótartó, színes jelenség volt a történelmi Magyarország egykori határán.

...Vállait egy kínos élet gondja,
 Betegség és ötvennyolc év nyomja,
 S ő feledve minden baját, búját
 Ifjak közé hadi bajtársul állt,
 S kit eddig az asztaltól az ágyba
 Alig-alig bírt elvinni lába,
 Ellenséget űz mostan serényen
 Ifjúsága régi erejében.
 Mi vitte őt háború zajába?
 Hiszen neki nincsen gazdagsága,
 Mit féltene, mit védenie kéne,
 Hogy ne jusson ellenség kezére.
 Annyi földet sem mondhat övének,
 Melyben egykor koporsója fér meg,
 S mégis, mégis viszi lobogóját
 Azok előtt, kik a hazát óvják.”

(Petőfi Sándor)

Az egyhangúságból ifjú Szergej barátunk zökkentett ki, aki egyszer csak egy távoli tisztásra mutatott a hullámozó hegy-tengerben. Azon túl lesz a Lubnyai-hágó, addig kell menetelnünk a mai napon. Gyakorlott szemmel láttuk, hogy az nincs túl messze, addig kibírjuk. Számoltuk a határoszlopokat: egyre fogytak, de már esteledett. A reménység, hogy nem kell már sokáig küzdenünk, erőt adott nekünk. A szél egyre erősödött, vélhetően elérte a nyolcvan-kilencven kilométeres sebességet. Túlhaladtunk a tisztáson, lassan elérve azt a bizonyos határoszlopot, ahol mára vége lesz a megpróbáltatásainknak. A jelzett oszlopnál derült ki, hogy ez még csak a kiskatona szolgálati területének határa és még nagyon sokat kell mennünk az áhított hágóig. Én naiv, az úton végig azon gondolkodtam, hogy hogyan szedünk össze mindenféle meleg hacukát Szergejnek éjszakára, hogy a sátrunkban meg ne fagyjon. Lelki szememmel láttam, hogy ott fekszik közöttünk az őrző az őrizendők között, oldalán a hatlövétüvel. Csak késő délután kezdett derengeni, hogy addig fogunk menetelni, amíg el nem érjük a Lubnyai-hágót, vagyis

Az erdőből kiérve, viharos erejű szélben gyalogoltunk

Lépésről lépesre az erős oldalszélben

a napi adagunk, mégiscsak több lesz, mint 30 kilométer. Szergej pedig nem fog velünk bivakolni, autóval feljönnek majd érte a katonatársai a Lubnyai-hágóba.

A nap végére kárpátjai barátunk, Szemák Misi alaposan elkészült az erejével. Gyakran begörcsölt a combja és a meredek lejtőkön méterenként esedett. Rossz volt hallani, mikor újból és újból nagyot puffant. Szegény alig élt már, mikor elértük álmaink hágóját. Szergejért rég megérkezett a szolgálati autó. A rend őrei éjszakára leparancsolták kis csapatunkat a határsávból. A gerinctől kb. egy kilométerrel lejjebb volt csak szabad sátraznunk. Szemák Misi viharos időben, havat taposva, a turistaság hőskorából visszamaradt felszereléssel, hősiesen teljesítette az első 30 kilométeres szakaszt, de a kiskatonáért feljött autót úgy fogadta, mint mentőangyalát. Méhecske sem hozott kesztyűt magával, estére fagyási sérülések keletkeztek az ujjain és lumbágó is gyötörte. Hirtelen és váratlanul ő is feladta a további szélmalomharcot. Az angyalát! A Lubnyai-hágóban Szergejvel együtt őket is elnyelte a sötét éjszaka. Nap végére 40% volt az „elhullás”, a „vesztéségi ráta”. Tízből négyen feladták ezt a ritka, kivételes lehetőséget, hogy katonai kísérettel teljesíthessék a schengeni ukrán-lengyel határszakaszt a Kárpátok gerincén. Csapatunk két hölgytagja – Mónika és Hilda – derekasan állták a sarat, vagyishogy taposták a havat.

Másnap reggel kényelmesen szedelőzködtünk. A megbeszélt időben, pontban kilenckor megérkeztek az újabb vezetőink: egy nemzeti parkos ember és Ványa, a határ őre. Visszakapaszkodtunk a gerincre. A határ túloldalán két lengyel határőr eseményt szimatolva, szúrós tekintettel figyelt minket, hogy miként igyekszünk nagy lendülettel a határsáv felé. Ványa védelmében, a lengyelek orra előtt bátran, szinte peckesen kanyarodtunk a schengeni határnyiladékra Uzsok irányába. E pillanatban egyáltalán nem bántuk, hogy ukrán katona a túratársunk, aki ráadásul a nyomot is szorgalmasan taposta nekünk a hóban. Az ukrán nemzeti parkos a határról visszafordulva, magunkra hagyott.

A tegnapi vihar elfáradt, lecsendesült, az idő is szépen kitisztult. Szertekőig erdővel fedett részen baktattunk. Errefelé érdekesen alakult a mostani határ. A történelmi magyar határ északra vette az irányt, majd élesen visszafordulva folytatta útját a vízváltáson, ezzel a kitérővel bekebelezve a látványnak sem utolsó Szertekő (1273 m) nevezetű csúcst. Most a határ a csúcs déli lejtőjén oldalaz, amit nem nagyon bántunk, mert nem kellett, de nem is lehet ukrán oldalról a csúcst megmászni. Innen viszont már nyílt terepen haladtunk tovább, messze ellátva Kárpátja hegyei felé.

A tegnapi vihar elfáradt, lecsendesült, az idő is szépen kitisztult. Szertekőig erdővel fedett részen baktattunk. Errefelé érdekesen alakult a mostani határ. A történelmi magyar határ északra vette az irányt, majd élesen visszafordulva folytatta útját a vízváltáson, ezzel a kitérővel bekebelezve a látványnak sem utolsó Szertekő (1273 m) nevezetű csúcst. Most a határ a csúcs déli lejtőjén oldalaz, amit nem nagyon bántunk, mert nem kellett, de nem is lehet ukrán oldalról a csúcst megmászni. Innen viszont már nyílt terepen haladtunk tovább, messze ellátva Kárpátja hegyei felé.

Táborhelyünk a Lubnyai-hágóhoz vezető út melletti pihenőhelyen. A határőrség nem engedélyezte a határsávban való sátrazást

A gerinc egyre jobban elkeskenyedett, mi pedig élvezetesen szép tájon jártunk és fűrkésztük a Kárpátokon túl Galícia dombvidékét, ahol egykor ádáz csatát vívtak egymással a Monarchia magyar és osztrák katonái az orosz bakákkal. A trianoni döntés után az egykor a Monarchiához tartozó Galícia tartomány Lengyelországhoz került. A második világháború után Lengyelország határát röpké kétszáz kilométerrel nyugatabbra tolták és a határvonal racionalizálásaképpen húzták meg az új határt Szertekőtől kicsit délebbre.

Már esteledett, mikor közvetlenül Uzsok település fölé értünk. A hágó innen másfél kilométer, a falu kettő és fél. Bár hosszabb az út Uzsokig, de a hágóból még le kellett volna gyalogolnunk a faluig, és az már nagyon hosszúnak tűnt a holtfáradt csapatnak. Úgy döntöttünk, hogy elfogadjuk a helyismerettel bíró Ványa javaslatát, hogy egyből a faluba ereszkedjünk le. Ványa tehát vezetett és annak rendje-módja szerint jól el is tévedtünk. A katona a saját szolgálati területén nem tudta, hogy merre van a merre van. Hála neki, hosszabb utat jártunk be, mintha a hágón keresztül mentünk volna Uzsokra.

A Csap – Ungvár – Uzsok – Szambir – Lemberg vasútvonal a határ közvetlen közelében kanyarog. Többször bújik be a hegyek gyomrába és bújik elő onnan. Minden ilyen bújócskánál katonák strázsálnak. Lám-

A régi 8/4-es jelzésű csehszlovák-lengyel határkő 1923-ból

pácskaink fényére felriadva ugráltak elő rejtkehelyeikből. Ványa egyenruhája most is megvédett minket. Mi pedig, szentjánosbogarak az éjben, tovább botorkáltunk a kivilágítatlan Uzsok felé. Végre-valahára beértünk a faluba, ahol egy nagyon előkelő szállás, valami Uzsoki fürdő – Чжански Купели – fogadott minket. Zuhanyozási lehetőség, padlófűtés, minden, ami kényezteti az ideget. A padlófűtés igen jól jött és én holtfáradtan végigvágódom a padlón, legalább fél óráig bárminemű hasznos cselekedetre képtelen állapotban visszarévedhettem az elmúlt „azok a régi szép napok!”-ra.

Másnap délelőtt Patakófaluból, a nemzeti parkosok bázisállomás-szállásáról józan, kipihent állapotban megérkezett Uzsokra a három jó barát (madár): Méhecske, Putnoki Sanyi és Kánya Józsi. Szemák Misit előző nap Malomrétnél már vonatra tették, hazaengedték Munkácsra. Uzsokon elbúcsúztunk Bíró Andris nagyberegi (Kárpátalja) barátunktól, majd felautóztunk a sokat szenvedett hágóba. Országon belül (Ukrajna), a Nagybe-reznai járásból Lemberg felé a Turkai járásba még ma sem egyszerű autóval átmenni, ugyanis Uzsok település alsó határában, majd hat kilométerrel feljebb, az Uzsoki-hágóban szigorú katonai poszt állomásozik. Mindkét állomáson igazoltatás, személyazonosító iratok és kocsis csomagterének ellenőrzése történik, mint a régi szép időkben a testvéri szocialista országok határain.

A környűrűben az ukrán-lengyel határvonal közepe. Az álló piros sávú a jelenlegi lengyel, a fekvő régi csehszlovák-lengyel határkő

A Kincses (Kinczyk Bukovsky) 1251 m hegycsúcson. Itt térképészeti alappont is található. A csúcs nagy harcok színhelye volt, melyek emlékei a gyakorlatlan szem számára is észrevehetőek. E pontról a körpanoráma csodálatos

Kilátás Lengyelországra, Galícia vidékére... ahol egykor elkeseredett háborút vívtak a magyar-osztrák és orosz katonák egymással. Előtérben az egykori lövész állás maradványa

Kilátás Kárpátalja gyönyörű tájaira. A jó szeműek a háttérben a Pokol-bérc (Pikuj 1408 m) csúcsát is megláthatják

A második napi túrán az ukrán-lengyel havas határgerincen csodaszép tájon, remek időben gyalogoltunk

Ezen az útszakaszon, a lengyel oldalon találtunk – cseh-szlóvak-lengyel, épségben maradt határköveket

Ez a jellegzetes szikla emlékezetes marad. Egyrészt erről készült aznapi utolsó fotónk, valamint itt búcsúztunk el a határsávtól és vettük az irányt Uzsook faluba, az ismeretlen pihenőhely felé

Uzsooki fürdő.

Pompás szálláshelyünk nagy meglepetés volt. A holtfáradt gerincsapatnak nagyon jól jött a kényeztetés

Az Uzsoki-hágó

A hágóban most béke van. A sorompónál az ügyeletes katona teszi a dolgát. Autók jönnek, fegyelmezetten megállnak, majd mikor a sorompó magasba emeli karját, tovább robognak. Az első világháborúban elkeseredett harcok dúltak ezen a tájon, katonasírok sokasága tanúskodik róla. Magyar, osztrák és orosz katonák sírjai domborodnak itt, egymás mellett, békésen, sorban. A sírokon nincsenek keresztek és virágok, de emlékoszlop, még a régi orosz világból, elhervadt koszorúval mindannyiuknak egyformán emléket állít.

Az Uzsoki-hágóban az oroszok által felállított emlékművön ez a felirat olvasható:

Ezt a katonatemetőt az orosz hadvezetőség alapította 1914 őszén.

A világháború befejezése után

a környéken lévő sírok ebbe a temetőbe lettek áttelepítve.

6 orosz, 6 osztrák-magyar katonasírt

és 351 orosz és osztrák-magyar katona

alusza itt örök álmát.

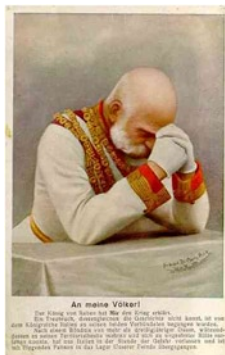
Emlékük örizzessék tisztelőben!

A magyar emléktábla ellentétes oldalán a szöveget orosz és ruszin nyelven is feltüntették.

Borús idő volt, amikor megálltunk egy kicsit körülnézni, emlékezni. A Kárpáti Lapok nem történelmi lap, és – habár szlogenje a turisztaság, a természetvédelem és a **honismeret** – nem feltétlenül feladata a fájó történelmi eseményeket feleleveníteni. Ahhoz viszont, hogy tudjuk, hol élünk, honnan jöttünk és mit hoztunk magunkkal, némi történelmi, földrajzi és kulturális ismeretre is szükségünk lehet. Ezért bátorodom a Kárpáti Lapok további hasábjain néhány mondatban megemlékezni az első világháborúnak, az Uzsoki-hágóhoz kötődő eseményeiről.

Valahol innen az Uzsoki-hágótól nagyon messze nyugaton, elhangzott egy azóta sokszor emlegetett kijelentés:

„Mindent megfontoltam, mindent meggondoltam. Nyugodt lelkiismerettel lépek a kötelesség útjára.”

Ferenc József osztrák császár és magyar király Schönbrunn-ban 1914. július 28-án

S lőn első világháború!

„Leghöbb vágyam volt, hogy az Isten kegyelméből a még hátralevő éveimet a béke műveinek szentelhessem és népeimet a háború áldozataitól és terheitől megóvhassam. A gondviselés másként határozott.”

Az első világháború kitöréséről a Reader's Digest kiadó gondozásában 1999-ben megjelent Képes Történelmi Világlátás ezekkel a mondatokkal kedveskedik:

„Amikor 1914. június 28-án Ferenc Ferdinánd Habsburg trónörökösét és feleségét meggyilkolták Sarajevóban, senki nem sejtte, hogy az európai nagyhatalmak öt héttel később háborúzni fognak egymással. Ám a súlyos bizonytalansági tényezők, amelyek az európai egyensúlyt fenyegetik és a nemzeti érdekek védelme **egy jelentéktelen incidenst** súlyos diplomáciai válsággá alakítanak.”

Az első világháború közvetlen ürügye ugyan a sarajevói merénylet volt, de kitörésének **valós okairól** még ma is eltérnek a vélemények és sokat vitatkoznak rajta a történészek is.

Képes Történelmi Világlátás:

„Szerbiának – amely a Monarchia egységét veszélyezteteti – Ausztria-Magyarország elfogadhatatlan ultimátumot küld. Németország támogatja Ausztriát, míg Oroszország Szerbia mellé áll, ami robbanásveszélyes helyzetet teremt. Amikor július 28-án Ausztria-Magyarország hadat üzen Szerbiának, a két szemben álló tábor egy hét alatt belebonyolódik a háborúba.”

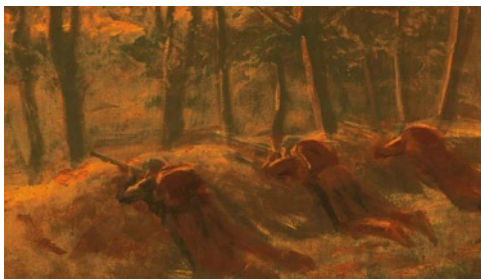
Mednyánszky László:
Ágyút húzó katonák a hegyek között

A korabeli híradások szerint, röviddel a Szerbiának küldött hadüzenet után, az oroszok is hadba léptek és azonnal lerohanták a Monarchia galíciai tartományát. 1914. végére már az Uzsoki-hágó felé törtek.

Wikipédiából, a szabad enciklopédiából:

„Szurmay Sándor altábornagy hadteste 1914. novemberétől december 5-ig az Uzsoki-hágónál megállította az orosz betörést. A hegyi harcok terhét főleg a 38. honvéd hadosztály viselte. Szurmay katonái kegyetlen fagyban, hóvihárban, elkeseredett küzdelemben verték vissza az orosz tömegtámadásokat. 1915. januárjáig maga Szurmay vezette a gyalogos hadosztályt is.”

Szurmay Sándor altábornagy 38. hadteste három éven keresztül keményen küzdött az orosz túlerővel. Szövetségeseinket más hadszínterek kötötték le, ezért a 38. hadtestnek egyedül kellett a hatalmas túlerővel támadó oroszokat a Kárpátok bércein, az Uzsoki-hágó környékén megállítania.

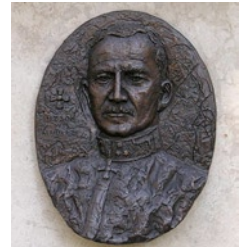

Mednyánszky László: Katonák

Ha a kedves Olvasó bővebben szeretne olvasni báró Szurmay Sándorról és az akkori háborús eseményekről, szíves figyelmébe ajánlom a Szabad enciklopédiát. A három kormányban is (Tisza István, Esterházy Móric és Wekerle Sándor) miniszterséget vállaló, jelentős katonai sikereket elérő altábornagyról, valami keveset meg lehet tudni még a Magyar Nagylexikon Kiadó gondozásában 2003-ban megjelent (új) Magyar Nagylexikonból is.

*Báró Szurmay Sándor,
mint honvédelmi miniszter
és az emléktáblája Buda-
pesten a XVI. kerületben a
róla elnevezett fasorban*

A monarchia szövetségese, II. Vilmos német császár 1914 augusztusában így indította útnak katonáit:

„Mire a falevelek lehullanak, győztes katonáim itthon lesznek!”

És eljött az első ősz, majd eljött a tél. És eljött a második és harmadik ősz is, de a katonák nem tértek haza. És eljött a negyedik ősz is és közeledett az ötödik is, mire kifáradva, kiéhezve, meggyötörtén, nyomorékon hazatértek azok, akik még életben maradtak. A sok fájdalom mára már csak statisztikai adat: az Osztrák-Magyar Monarchia 7.8 millió „mozgósított” katonájából, kevesebb, mint 800.000 ember tért haza. A „mozgósítottak veszteségrátája” 90% volt.

Első világháborús emlékmű a katonatemetőben

A két nép barátságának jeléül és azon humanitárius cselekedetnek emlékére, hogy Lengyelország 1939-es cselekedetnek emlékére, hogy Lengyelország 1939-es német és szovjet megszállását követően Magyarország több mint százezer, a közös lengyel-magyar határon keresztül érkező lengyel menekültet fogadott be és adott nekik menedékhelyet.

(Állította a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség a Bethlen Gábor Alap támogatásával 2013-ban, a Magyar és Lengyel Cserkészszövetségek V. Konferenciája keretében.)

A háború további veszteséglistán a Német Birodalom, az Orosz Birodalom, az Oszmán Birodalom, az Osztrák-Magyar Monarchia és Magyarország két-harmad része szerepel.

Az őszirozsás forradalom után, 1919. február 23-án Károlyi Mihály miniszterelnök utasítására az éppen aktuális belügyminiszter elrendelte Szurmay Sándor tábornok letartóztatását, mert a polgári forradalom vívmányaira (azaz a forradalmi kormány hatalmára) veszélyes egyénnek tekintette. Háborús bűnösség címén másnap letartóztatták, őrizetbe vették és február 26-án Szentgotthárdra internálták. Nem csoda, hogy a harcedzett, tapasztalt és három kormányt is hadügyminiszterként szolgáló katonát letartóztatták, hiszen köztudott, hogy a Károlyi kormány „kilenc napos” hadügyminisztere – Linder Béla vezérkari ezredes szájából ezek a szavak röppentek ki:

„Nem kell hadsereg többé! Soha többé katonát nem akarok látni!”

A Károlyi (Magyarország első köztársasági) kormánya hasonlóképpen járt el August von Mackensen német tábornaggal szemben is, aki a Balkánról Magyarországon át visszavonuló hadserege ismét a magyar kormány támasza lehetett volna a Tiszántúlra bevonuló román csapatok ellen. Mackensen tábornagy azelőtt többször is az Osztrák-Magyar Monarchia segítségére sietett. Előbb a keleti fronton a Mazuri-tavaknál majd Gorlicénél győzedelmeskedett az oroszok felett. Később a szerbeket verte rommá. A szerbek után az Erdélybe 1916 nyarán betörő románokat kergette egészen a Fekete tengerig. Az utóbbi harcokról Maderspach Viktor „Az oláhok vérvnyomában a Fekete-tengerig” című könyvéből olvashatunk izgalmas részleteket.

August von Mackensen tábornagy a híressé vált halálfejes süvegével

Ungvár

A Történelmi Magyarország Országhatár túra programorozat keretén belül idén még kétszer – májusban és augusztusban is – elindulunk. Ellátogatunk a Felvidékre, a lengyel-szlovák határra, a Kárpátok más bérceire. Remélhetőleg a túrabeszámoló alkalmával dióhéjban még szót ejthetünk a galíciai első világháborús eseményekről. Most utazunk tovább Ungvárra, ahol a húsvéti ünnepekre készülődő város vendégei lehettünk.

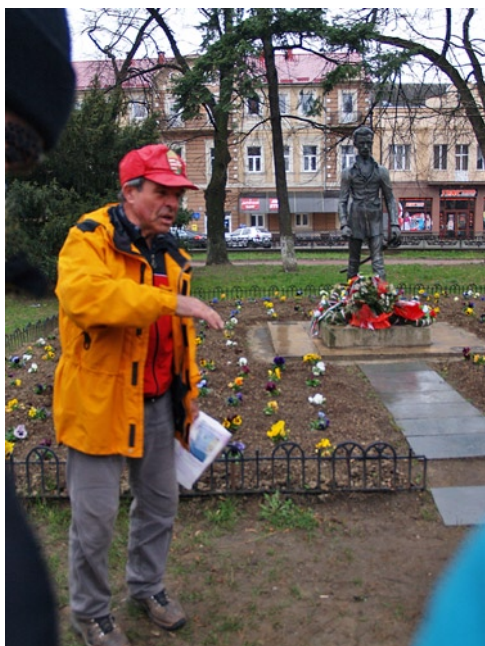
Az ungvári római katolikus plébános, *Pogány István* atya régi ismerősünk. A 2004-es nyári Kárpát-koszorú expedíció alkalmával találkoztunk vele Kőrösmezőn. Korábbi egyeztetésünk alapján a délutáni órákra várt minket Ungvárra.

Az atya a húsvéti hatalmas forgatag ellenére időt szakított ránk is, szívélyesen fogadva bennünket a templom udvarán, egyúttal felhívta figyelmünket az esti feltámadási szentmise keretében lezajló húsvéti ételek ünnepségre, a pászkaszentelésre is. Szinte megkért rá, hogy a nyolc órás szentmisén kattintgassuk csak a fotómasináinkat. A templom melletti papi szeminárium kollégiumában kapva szállást, gyorsan töltőre tettük – Péter és én – a fényképezőgépeink akkumulátorait, hogy legyen elég energiánk az esti vakuzáshoz, aztán Méhecske vezetésével elindultunk egy rendhagyó városnéző délutáni sétára.

Elsősorban a hányattatott sorsú, sokat emlegetett Dayka Gábor szobor érdekelt minket, amit anno Méhecske mentett meg az enyészettől és bravúrosan visszaemeltetett egykori helyére. A szoborállítás története a Kárpáti Lapok 2015/3. számában részletesen olvasható. Ha valaki „élőben” is szeretné meghallgatni a szoborállítás regényes históriáját, Méhecske szívesen elmeséli, akár százszor is a valóban nem mindennapi nagyszerű történetet. Az Ungvári Egyetemtől, az egykori Drugeth Gimnáziumtól – ahol egykor Dayka Gábor, a költő paptanár tanított – szemerkélő esőben sétáltunk át a Petőfi térre. A téren egy iskola áll, ami valamikor vendéglőként működött. Petőfi Sándor Ungváron átutazóban, megszállt egy éjszakára a néhai Feketesas vendéglőben. Ennek emlékére nevezték el Petőfiről ezt a teret és állítottak tiszteletére egy egészalakos szobrot.

Dayka Gábor szobornál

Petőfi Sándor szobránál

A szobrot Ferenczy Béni özvegye ajándékozta a városnak és Göncz Árpád, Magyarország köztársasági elnöke avatta fel. Méhecske a két kezével kövezte le a szobor környezetét és később ő vezényelte le az avató ünnepséget is.

A felejthetetlen városnézés után, teljes létszámban vettünk részt az 1766-ban Szent György tiszteletére felszentelt Római Katolikus Plébániatemplomban tartott feltámadási szentmisén. Péter, a vérbeli fotóriporter, a plébános úr biztatására bátran lépkedett a padosorok között. A templom zsúfolásig megtelt. Engem a tömeg beszorított egy sarokba, el sem tudtam mozdulni a helyemről, így csak reméltem, hogy Péter jó képeket készít majd. A mise elején megható jelenet részesei lehettünk: a templom egy pillanatra teljesen elsötétült. Csönd borult ránk hirtelen, majd – Pogány István tiszteletes úr egy nagy gyertyát hozott, és a hívek arról vettek lángot a saját kicsi gyertyácskáikra. A fény egyre terjedt, terjedt a padosorok között, rövid idő alatt a templom ismét fényárban úszott. A szentmise két és fél órán át tartott. A végén már alig álltam a lábamon, de megérte, mert többszáz gyertya fényében tündöklő csodának lehettünk tanúi. A fotózásról ugyan lemaradtam, de Pogány István tiszteletes úr megvigasztalt azzal, hogy másnap, azaz hétfőn reggel hatkor ismét lesz egy szentmise, valamivel rövidebb

lesz, mint az esti, de ott biztosan én is kedvemre fotózhatok majd. Dávid Laci túratársammal sikerült a hajnali órákban időben felkelnünk és lemennünk a templomba. Most én mászkáltam mindenfelé a masinámmal, más beállításokat keresve, mint amiket Péter választott. A templom ismét telve volt hívekkel, hiszen gyönyörű fényekkel teli, gyönyörű ünnep a pászkaszentelés. Bent a templomban és kint a sétálóutcában, mindenfelé gyertyával világító áldásra váró kicsi kosarakat láttunk. És, hogy a húsvéti megszentelt ételekből mi se maradjunk ki, Pogány István tiszteletes átnyújtott nekünk egy gyönyörű kuglófot, amelyet a szállásunkon Méhecske szeletelt fel és osztott szét a túratársak között. Csak később tudtam meg, hogy ez a rítus nem volt más, mint a *felebaráti szeretet*, a filosz kifejezése.

A márciusi *Uzsoki-hágó – Kremenyc túra* résztvevői voltak:

Rózsavölgyi Hilda, Victor Mónika, Bíró András, Dávid László, Kánya József, Méhes László Mátyás, Putnoki Sándor, Szemák Mihály, Nagy Péter és Mályi József.

A szöveget javították: Ábrám Zsuzsa és Victor Mónika. Köszönöm a munkájukat.

Mályi József

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület 125 éves jubileuma

A legnagyobb létszámú erdélyi magyar civil szervezet, a 15 tagszervezetet, 1483 tagot számláló Erdélyi Kárpát-Egyesület kettős jubileumhoz érkezett, 125 éves lett, újjáalapításától pedig 25 év telt el. Magyar közösségeinknek erre a nagy eseményére az EKE országos vezetősége május 6–8. között élményszámba menő szép, változatos ünnepi műsort állított össze. Pénteken Várfalva községben, az EKE Váránál gyülekeztek az ünneplő turisták. A Magyarországi Kárpát Egyesületet Szócs Ernő elnök és Lehotzky Gyula alelnök képviselte.

Szombaton reggel, az emléktúrán, mintegy százötvenen indultunk túrázni a festői szépségű Aranyos völgyébe. Alsószolcsváig 40 kilométert autóbusszokkal tettünk meg. A Malmok-völgyén haladtunk sziklamederben folyó gyors hegyi patak mellett. Két lélegzetelállító lengőhídon is átkeltünk, amíg elértük a Szolcsvai-búvópatak kifolyását. Az itt tanyázó denevérek miatt a barlang védettséget élvez. Innen indult a nehezebb túra, melynek résztvevői 17 kilométeres utat tettek meg a Remetei-sziklaszoros menedékháza-ig, érintve a páratlan látványt nyújtó Dilbina-vízesést is. A XVIII. században épült, Dioklécián császár idejében vértanúságot szenvedett Szent Paraszkévának szentelt ortodox zárdakolostortól autóbusszokkal

indultunk vissza. Bár többször zápor, jégeső vert, mégis jókedvűen érkezünk meg este félkilencre, szálláshelyeinkre. Az ízletes vacsora, szárazabb főzélék csülökkel, fokozta hangulatunkat. Vacsora után táncmulatságra is sor került.

Vasárnap a várfalvi körsétán gyönyörködtünk az impozáns unitárius templomban. A házi kenyérsütés titkaival ismertetett portáján Nagy Béla és Emilia. A gyerekeknek, a jövő reménységeinek, színes, változatos volt a műsor; kézműves tevékenységek, fafaragás, íjászat, gitáros éneklés, zokniló készítés, játékos ugratás.

A 125 éves jubileumi EKE ünnepségre a széles időjárás miatt a várfalvi Művelődési Házban került sor, az EKE-Vár udvara helyett.

fotó: Deák László

fotó: Veres Ágnes

Az *EKE-harang* adta tudtul ezt a jelentős eseményt, majd Nemzeti Himnuszunk közös éneklése után a Csíkszéki EKE néptáncosai szereztek kellemes perceket. **Dr. Kovács Lehel István** országos EKE elnök üdvözölte a termet zsúfolásig megtöltő ünneplő sereget. Elmondta: „125 évvel ezelőtt, 1891. május 12-én gróf Bethlen Bálint elnökletével megalakult az Erdélyi Kárpát-Egyesület. A néhány évvel hamarabb létesült Magyarországi Kárpát Egyesület a Tátrával foglalkozott, így szükségessé vált a mi Kárpátunk járhatóvá tétele, páratlan szépségei népszerűsítése. Az EKE tevékenysége, dicső múltja, szolid értékrendet, meghatározó szellemiséget teremtett, amelyre minden mai EKE-tag, erdélyi természetjáró méltán lehet büszke.”

Üdvözölte a megjelenteket **Dezső László** tiszteletbeli EKE elnök, **Martinean János** várfalvi polgármester, **Horváth Anna** kolozsvári alpolgármester, **Vákár István** Kolozsvár Megyei Tanácsának alelnöke, **Telegdi Andrea** Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusa részéről, **Szócs Ernő** a Magyarországi Kárpát Egyesület elnöke, **Csoma Botond** a kolozsvári RMDSZ MKT elnöke és **Szabó Kinga** a kolozsvári Életfa Családsegítő Egyesületet képviselve.

Szép hagyomány került felújításra, a dr. Tulogdy János által 1935-ben kezdeményezett *fogadalomtétele*re. **Dr. Kovács Lehel István EKE elnökkel együtt, a jelenlevők közösen fogadták meg, hogy minden egyéni érdeket félretéve, önzetlenül fognak dolgozni, terjesztik a turistaság nemes céljait, betartják a turista tiszparancsolatot.** **Dimény Lajos** unitárius esperes áldást kért a fogadalomtevésre. *Díszoklevelet* kaptak, többek között, az EKE tevékenységét 25 évvel ezelőtt újraindító alapítótágok. *Vándordíj* létesült, amelyet évente ítélnék oda a legeredményesebb tagszervezetnek. A Balogh László négyfalusi képzőművész által készített vándordíjat, a 2015-ös évre, a Székelyudvarhelyi és a Gyergyószentmiklósi EKE osztályok megosztva érdemelték ki, a kimagasló, eredményes tevékenységükért.

Az ünnepség keretében bemutatásra került az *EKE-bakancs füzetek* első két kiadványa. Izléses, színes kiadásban, tömör tartalommal, az első Lukács József szerkesztette: Barangolások a Remetei-sziklaszoros és a Bedellő környékén. A második kiadvánnyal dr. Kovács Lehel István hív barangolni Brassó környékén. Megkaphatók voltak az ötletesen elkészített *színes memóriakártyák* is, a természetjárás, a honismeret és az erdélyi virágok témakörökben. Befejezésként az Aranyosszék és a Csíkszéki EKE néptáncosait tapsoltuk pergő, bravúros előadásukért.

A jubileumi ünnepség et követő finom ebéd után, az egyesületünk jövőbeni eredményes tevékenységére háromszázötvenen koccintottunk EKE-borral.

Nádudvary György, EKE Brassó

fotó: Blénel Edit és György

Tisztelt Ünneplő Turisták!

Szerencsésnek mondhatom magam, hogy az Erdélyi Kárpát-Egyesület 120 éves ünnepi rendezvénye után jelen lehetek a 125 éves jubileumi megemlékezésen is.

Erdély első számú turista egyesületét ünnepelni nagyszerű dolog, a dicső elődök nyomdokain járni pedig felemelő érzés. Örömmel szemlélhetjük, hogy a kényszerszünet után újjáalakult EKE, az elmúlt 25 évben megmutatta az erdélyi turistaságban rejlő erőt, az összefogás nagyszerű képességét, mely a többet és jobbat akarás tekintetében is megállta a helyét. Mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy összejöttünk ünnepelni az elmúlt 125 évet, és emlékezni e jeles turista egyesület születésének évfordulójára.

Az egyesület létrejötte nem volt véletlenszerű, születése már egy jól előkészített talajban fogant, hisz a kor divatja szerint számos turista társaság, klub és egyesület jött létre, ilyen formában is jelezve a polgáriasodó társadalom igényét a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésére. Ehhez járult hozzá az Erdélyi Kárpát-Egyesület megalakulása, mely most már szervezett formában képzelte el a természetjárást, és meghatározta az erdélyi turista társadalom törekvését, céljait.

Az, hogy országos szervezetről beszélünk, ez a tény már az Erdélyi Kárpát-Egyesület indulásánál megmutatkozott. Az ország legtávolabbi részein alakultak osztályai.

A Magyarországi Kárpát Egyesület nagy örömmel fogadta testvérszervezete az Erdélyi Kárpát-Egyesület meghívását a jubileumi rendezvényre, mely egyben újabb alkalom, hogy találkozhatunk régi ismerősként számos turistatársunkkal, akikkel együtt ünnepelhetjük az erdélyi turistaság múltját, jelenét és remélhetőleg hosszú és turistaélményekben gazdag jövőjét is.

Elmondhatjuk, hogy a két egyesület, valamint tagjai akárcsak a múltban, az újjáalakulást követően is jó kapcsolatot alakítottak ki egymással, a kölcsönös érdeklődés, a turistatevékenység összekötő bennünket.

Ünnepelni jöttünk! Ünnepeljük együtt az Erdélyi Kárpát-Egyesület megalakulását! Ünnepeljük együtt az erdélyi turistaság dicső múltját és jelenét!

A Magyarországi Kárpát Egyesület és a magam nevében kívánom, hogy a 125 éve alakult Erdélyi Kárpát-Egyesület hagyományainak folytatása töretlen legyen.

Kívánom, hogy az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek a társadalom jelen kihívásaira legyen válassza, a rengeteg dömpingszerű kínálat ellenére tudjon, a turistaszemeket gyönyörködtető tájakra elkalauzolni, élményszerű, tartalmas programokat szervezni.

Isten éltesen Erdélyi Kárpát-Egyesület!

Szöcs Ernő, MKE elnök

Elhangzott az EKE 125 éves jubileumi ünnepségén

Fotó: Vas Géza

MKE arcképcsarnok

KEDVES Annamária

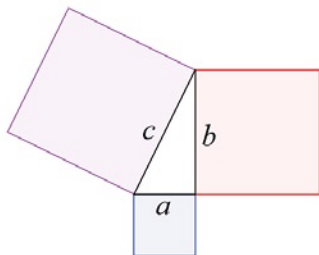
Napjainkban érettségi lázban égnek a középiskolák. Éjszakánként engem is elfog a rettegés, hogy közel negyven év után, nekem is érettségi vizsgát kell tennem magyarból, történelemből, fizikából, matematikából. Mónika minap haza hozta a földrajz középszintű írásbeli vizsga kérdéseit. Azzal úgy, ahogy elboldogultam, de például matematikából ma már nem lenne semmi esélyem. Még csak arra sem, hogy az egyes osztályzat kettesre „görbüljön”. Az egyes után még van egy vonalakkal ábrázolt számjegy, a négyes, de az már számomra a számegyenesen, túl messze került az egyestől. Mégis, napjaiban sokszor jut eszembe a jó öreg Pitagorasz mester. Ha élne, akkor pont most lenne 2586 éves, 2,6687-szer több, mint Noé nagyapja, Matuzsálem, aki a mitológia szerint 969 évig élt. Hogy Matuzsálem életkorát az ókorban, Kr.e. kb. 3800 évvel korábban hogyan számolták ki, és hogyan tartották nyilván – háromezer éven át, a babiloni fogság kezdetéig – nem tudom, de rúgja meg a ló. A krónikás is lehet megalkuvó.

Az bizonyos, hogy a matematika annyira elvont, annyira szerzteágazó tudomány lett, hogy felmerült bennem a kérdés: a mai, hétköznapi átlag – mondjuk, érettségi vizsgát tett – ember mai matematikai tudását mely ponton haladhatta meg az ókor matematikusa? A számmisztika és a horoszkóp nem érdekel, de az alacsony pozitív egész számok egymáshoz való viszonya már annál inkább. És itt találkozhatok újra Pitagorasz mesterrel és a pitagoraszai számhármassokkal.

$$a^2 + b^2 = c^2$$

$$3^2 + 4^2 = 5^2$$

Három plusz négy egyenlő öttel, de csak akkor, ha mindegyiket négyzetre emeljük.

Harmincévesen

Jó lenne a Kárpáti Lapokban valakivel erről egy kicsit elmélkedni – gondoltam. Kapóra jött, hogy túratársunk, Kedves Annamária – turista művésznévén: *Kedves Panni* – éppen matematikát tanít a Budapesti Corvinus Egyetemen. „Nézzük csak, ki vagy te barátom!” Nosza rajta, fel az egyetem honlapjára, a tanárokat minősítő bejegyzésekre!

Egy diák a sok közül így vall Kedves Annamáriáról: – *Az eddigi tanulmányaim során az egyik legelhivatottabb tanár, akit ismerek. Kellően szigorú, de maximálisan megtesz minden tőle telhetőt, hogy az anyagot el tudjuk sajátítani. Mindig felkészülten jár az órákra és sosem hagyja unatkozni a nebulóit. Az pedig nem az ő hibája, hogy human beállítottságú a legtöbb szociológus és nem számít matematikára.*

Egy másik diák a sok közül: – *A legjobb tanár, aki azzal is megszeretteti a matekot, aki addig nem szeretett!*

Ezeken a vallomásokon felbátorodva a következő megkereső levelet küldtem Panninak:

A jelenlegi munkahelyed – tudtommal a Budapesti Corvinus Egyetem – kapcsán kicsit belemélyednék a matematika történetének gyönyörű világába. Úgy kellene róla beszélgetnünk, hogy aki majd olvassa a riportot, azután azonnal szaladjon matematikát tanulni.

Panni válasza kicsit lehűtötte a várakozásaimat: *Vigyázni kell arra, hogy mennyire érdekeli az embereket az, amivel foglalkozol! A matematika története helyett valami más fogok mesélni, de ígérem, jó lesz.*

Ezek szerint a polihisztor Pitagorasz mestert még egy kis időre parkolópályára kell helyeznem...

Panni: – Képzeld el, hogy leérettségiztél. Az elmúlt 12 évben utáltad a matekot. Mindent megteszel azért, hogy többet ne találkozz vele. És akkor elkezded az egyetemet – a szociológia szakot – aminek látszatra semmi köze nincs a matekhoz, de rájössz a féllév legelején, hogy bizony van egy olyan tantárgy, ami vagy statisztika, vagy valószínűségszámítás és ezért teljes undorral és fapofával beülsz az első órára, ahol úgy gondold, hogy ebből teljesen biztos, hogy meg fogsz bukni. Hogy itt semmi esélyed, hogy téged nem érdekel, hogy hány évig fogod ezt a tantárgyat kínozni (és az téged) és majd emiatt nem lesz meg majd az egyetemi diplomád, stb., stb. Na, az én óráimra ilyen diákok ülnek be. És akkor, ami nekem – úgy érzem – az egyetemen a küldetésem, vagy tényleg a hivatásom, az az, hogy a féllév elején teljes agymosás, hogy megértessem azzal a diákkal, hogy ő nem buta, ő nem tehetségtelen, ő nem szerencsétlen, hanem valahol, valamikor az életben volt egy törés, ami akár egy tanárnak egy mondata, akár a szülő egy fenytése – teljesen mindegy, mi volt az – ami miatt elhatározta, hogy márpedig öneki a matek nem megy és soha nem is fog menni és ettől kezdve próbálta túlélni a matek órákat. Nekem az az óriási sikerélmény, hogy el tudom érni, hogy ezt a képet megváltoztassam. És hogy az a diák tényleg megértse, hogy az élettől kapott még egy esélyt arra, hogy fehér lappal induljon. Ami eddig volt, azt töröljük és úgy, ahogy lehet, kezdem az alapoktól és próbálok felépíteni bennük, hogy értsék

meg, hogy nem képleteket kell magolni, hanem lássák meg, hogy mi van mögöttük. Mi, miért van? Hogy a matematika az szép, ahogy lépésről lépésre felépül, és hogy az úgy egyszerű, és abban lehet sikerélményük. Az a fantasztikus, hogy ezt ezek után el is hiszik, a csoda megtörténik.

M.J.: – Ezt hogy lehet az egyetemen, egy nagy előadóteremben, egyszerre kétszáz hallgatónál elérni?

Panni: – Kétszáz „káposztafejjel” nem is lehet. Én gyakorlati órákat tartok. A gyakorlatokon egy időben csak 5-20-25 hallgató vesz részt. Kis közösségekben jól lehet dolgozni.

Szeretettel, odafigyeléssel, empátiával.

Ajánlom figyelmedbe – ha nem ismernéd – az Akadémia Kiadó gondozásában 1997-ben megjelent Csíkszentmihályi Mihály „Flow – Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája” című könyvét. Ez a könyv a boldogság pszichológiájáról szól.

Egy idézet a könyvből:

„A saját tapasztalatomból tudtam, hogy munka és élvezet együtt is járhat; hogy a tudás gyökereinek nem muszáj keserűnek lenni. Sokszor élveztem a tanulást, és éreztem, hogy amikor a tanulásban örömet leltem, minden megmaradt a fejemben, viszont amit unalmas volt tanulni, azt hamar el is felejtettem.”

Én azt szeretném bevinni a diákjaim életébe, hogy a matematika nem szenvedés, nem kudarc és nem „buta vagyok én” élmény, hanem bárki lépésről lépésre fel tudja építeni a saját kis Flow-áramlását. A boldogság tanulható!

M.J.: – Én a Kárpátokban úgy ismertelek meg, mint, aki kétezerrel pörög, mindet látni akar, aki sosem fárad el és valahogyan azt is megtudtam rólad, hogy több nyelven beszélsz. A matekról szó sem volt. Ez hogy jött nálad? Úgy látom, hogy eléggé meghatározó kérdés az életedben.

Panni: – Mennyire brutálisan lehet programozni az agyat! Orvos és mérnök szülők gyereke vagyok, nagyanyám is tanítónő volt. Folyamatosan azt hallottam

otthon, hogy kislányom te milyen okos vagy, te milyen ügyes vagy, te milyen tehetséges vagy! Ebben nőttem fel. Rengeteg pozitív megerősítést kaptam. Ezért van most három diplomám, mert elhitették velem, hogy jó vagyok és én is elhittem magamról. Folyton én akartam lenni a legokosabb, a legjobb, a legügyesebb. Tehát, tulajdonképpen egyfajta teljesítménykényszer hajtott. Ötödik osztálytól kezdve kezdtem el matek versenyekre járni. Sorra nyertem az országos és a nemzetközi versenyeket. Amíg az osztálytársaim kint játszottak a téren, én matek feladatokat oldottam meg odahaza. A mai fejemmel most már én is inkább kint játszanék velük.

M.J.: – A munkahelyed, a Budapesti Corvinus Egyetem tanári könyvtárában keresgélve rátaláltam egy táblázatra, mely az egyetem tanárainak nyelvismeretét tartalmazza.

A te táblázatod így fest:

Nyelv	Írás	Beszéd	Olvasás	Médiaszereplést vállal rajta?
angol	felső	felső	felső	igen
spanyol	felső	felső	felső	igen
olasz	felső	közép	felső	igen
német	felső	felső	felső	
román	felső	felső	felső	igen

De nem álltam meg, és rákerestem még a – mint tudjuk, szintén Corvinus-os Dr. Bod Péter Ákos

Nyelv	Írás	Beszéd	Olvasás	Médiaszereplést vállal rajta?
angol	felső	felső	felső	igen
francia	közép	közép	közép	
orosz	közép	közép	közép	

és Dr. Karácsony Gergely adjunktus nyelvismereti táblázata is:

Nyelv	Írás	Beszéd	Olvasás	Médiaszereplést vállal rajta?
angol	alap	alap	közép	

Nem szándékom minősíteni az említett urakat, de úgy tűnik, hogy te Kedves Annamária – Panni – magasan kitűnsz közülük nyelvismeret tekintetében. Ránézve erre a táblázatra, tulajdonképpen nem is tudom, hogy hogyan merészellek téged tegezni! Honnan jött nálad ez a soknyelvűség?

Panni: – Hat éves koromig csak magyarul beszéltem. Amikor bekerültem az iskolába, akkor még egy szót sem tudtam románul. Ugye köztudott, hogy én Marosvásárhelyen születtem. Fele román, fele magyar. Minden nap volt egy kötelező román-óránk. Úgy éreztem, hogy semmi közöm a román nyelvhez, ezért nem is szerettem, döcögösen is ment a tanulása. Huszonegy évesen ösztöndíjjal kijutottam Olaszországba. Fél év múlva már folyékonyan úgy beszéltem olaszul, hogy nem vették észre rajtam, hogy nem vagyok olasz. Olaszország után következett fél év Ausztria, majd fél év Anglia. A nyelvek tanulása könnyen ment, jószerivel csak úgy rám ragadt. A nyelvtanulás titka az, hogy sokat kell beszélni. Ahhoz viszont, hogy angoltanár legyek, sok tanulás kellett és a felsőfokú nyelvvizsgákhoz is sokat kellett tanulnom.

Azt mondják, ha valakivel nem az ő nyelvén beszélgetsz, akkor az a fejek közötti kommunikáció. Ha az anyanyelvén szólítod meg, akkor a szívéhez szólsz.

M.J.: – Talán innen ered benned az a vágy, hogy a világ minden szegletébe eljussál? Hiszen éltél Olaszországban, Ausztriában, Angliában, Mexikóban, Németországban, Japánban és jártál Svájcban is. Ha jól emlékszem, épp a Kárpáti Lapokban olvashattam, hogyan másztad meg a Matterhornot az olasz oldalról. Legutóbb pedig az indiai utadról írtál az egyesületünk hírmondójában.

Panni: – Amikor gyermek voltam, valami titokzatos vágy hajtott, hogy kimenjek a hegyekbe. Peches voltam, mert a családban senki nem volt, aki természet szerető lett volna. Tisztán emlékszem arra, hogy már az első túráim során megvolt bennem ez az élmény, vagyis a hazatérési vágy: hazatérni a hegyekbe!

M.J.: – Nem az otthonodba, hanem a hegyekbe hazatérni?

Panni: – Igen, a hegyekbe hazatérni.

Kedves Panni a Magyarországi Kárpát Egyesület szervezésében lebonyolított 2004-es Kárpát-Koszorú expedíció. A felvétel a Királykövön készült

M.J.: – A Hazajáró Honismereti és Turista Egylet szlogenje: „Elindulni, hazatérni”. Bár nem részletezték, ez valahogy azt sugallta nekem, hogy az alapítók az ott-honunkba való hazatérésre gondoltak. De valahogyan én is a hegyekben éreztem meg a hazatérés örömét.

Panni: – Wass Albert is írja, hogy kint a hegyek között van az ő otthona. Vár a domb, vár a patak, vár az erdő. Ott kint a természetben megélni a hazatérés élményét. Mindegy, hogy a világnak melyik részén, Erdélyben, a Pílisben, Olaszországban, Angliában, Mexikóban vagy a Himalájában jártam a hegyeket, ugyanazt éreztem mindenütt. Mint ha évezredek keresztül ott éltem volna.

M.J.: – Mit találsz meg a hegyekben?

Panni: – Van ott valami fantasztikus nyugalom. Ez az, amikor megszűnik létezni tér és idő. Kiülsz a hegytetőre, semmit nem kell csinálnod, csak ott ülsz

és boldog vagy. És azt hiszem, hogy ez az érzés, ami oda mindig visszavisz. Ezért kell folyamatosan vissza, hazatérni, mert van ott kint egyfajta béke, nyugalom, amit ott megtalálok.

Ha megnézed, akkor minden gyerek párbeszédet folytat a természettel, csak utána felnövünk és mindent elfelejtünk. Egyszer szeretnék elmenni Tibetbe és az El Caminóra.

M.J.: – Kicsit gonosz leszek. Felteszem neked azt a kérdést, amivel engem is szekáltak. Ha magad számára keresed a békét az erdőben, hegyekben, nem önző dolog ez?

Panni: – Akárhol éltem eddig, mindig megtaláltam azokat a társakat, akikkel kölcsönösen jól megértettük egymást. Az én családom mindig egy nagyon erős háttérrel biztosított számomra. Anyukámtól annyira szeretetet kaptam kicsi koromtól kezdve, mint száz gyerek együttvéve.

M.J.: – Ha már itt tartunk, mi az, ami szerinted ajándék egy gyerekben? Miért érdemes vállalni?

Panni: – Én azt hiszem, hogy a női létnek a kiteljesedése a gyerekszülés. Amikor egy lélek a te lelked a testedből fakad, az valami csodálatos dolog. Ugyanakkor nagy felelősség. Ha egyszer meghozod ezt a döntést, akkor ez egy életre szóló döntés, egy életen át veled lesz. Én is úgy gondolom, utazhatok bárhová, ismerhetek meg bármennyi embert, ha nem jönne össze a család, akkor hiány maradna az életemben. Legyőzni valahol a saját önzőségemet, mert valahogy arról szól a gyerek, hogy ettől kezdve ő kerül az első helyre. Valahol megőriztem magamban a gyereklelket. Mert lehet az 3 éves, vagy akár 15 éves, azonnal képes vagyok kapcsolódni hozzájuk. Érzik azt a gyereket, hogy leereszkedem az ő szintjére és ott tudok vele kommunikálni. Egyszer volt egy vicces jelenet: Egy 4 éves gyermekkel játszottam, aki utólag megkérdezte az anyukáját, hogy „te anya, Panni felnőtt?” Szeretek gyerekek között lenni, szeretem őket tanítani.

M.J.: – Gyerekeket is tanítasz?

Panni: – Igen. Én nyelviskolában is tanítok. Ott 7-től 10 éves korig vannak tanítványaim. Az egyetlen is gyermekeimnek nevezem a hallgatóimat.

Az EKE-vári rendezvényen

Erőss Zsolt, Veres Ágnes, Kedves Panni, Vámos László. Vámos a technikai berendezéseket mutogatja, a „naplopót” – napelemes telefontöltőt. 2004-ben ez még újdonság volt fent a hegyen (Mehádiában)

M.J.: – Melyik egyetemen is tanítasz most?

Panni: – A Corvinuson tanítottam, volt egy kis kimaradásom. Jelenleg a Pázmányon tanítok.

M.J.: – A Pázmány tudtommal kint van Piliscsabán.

Panni: – A Pázmány „kihelyezett részlege” itt van bent az Astoriánál. A Corvinuson szeptembertől fogok újra tanítani analízist, valószínűség számítást, matematikai alapokat.

A riportkészítő találkozásunkkor több mint két órán át beszélgettünk. Túl sokat erőltettem a matematikát. Mikor magamra eszméltem, elnézést kértem Pannitól.

Panni: – Köszönöm az őszinteségedet. Én is nyitott leszek. A régi énem százszor félbeszakított volna.

Négy éve indultam el a spirituális úton és azt hiszem, sokat fejlődtem. A régi Panninak hatalmas egója volt. Mert hat nyelven beszélek, mert egyetemen tanítok, mert körbejártam a fél világot, mert mindenhol megálltam a helyem, stb., stb. Nem is vettem észre, mennyire háttérbe szorított másokat azzal, ahogy saját történeteimmel dicsekszem. De már igyekszem nem tenni. Nem akarom, hogy bárki is kisebbnek, kevesebbnek érezze magát mellettem. Ehelyett szeretném felemelni az embereket. És tanulom, hogy odafigyeljek másokra, meghallgassak mindenkit.

M.J.: – *Furcsa ez a világ. Akinek lenne mit mondanía, az tanul hallgatni.*

Mályi József

A szöveget javította: Ábrám Zsuzsa. Köszönöm a munkáját.

Klettersteig túrán

MKE tisztújító közgyűlés

A Magyarországi Kárpát Egyesület 2016. május 22-én rendes és egyben tisztújító közgyűlést tartott. Az előzetes hírsztelések alapján, miszerint puccs, hatalomátvétel és egyéb dolgok vannak készülöben, a hívó szóra meglehetősen nagy számban jelent meg a tagság. A közelmúlt személyi viharainak következményei még élesen az emlékezetekben voltak és bizonyos visszarendeződéstől tartva, rendesen egymásnak feszültek az arcok. Végül a jelenlévők többsége – az MKE további nyugodt működése érdekében –, a békére szavazott.

A tisztújítás eredménye: elnök: *Szöcs Ernő*, ügyvezető alelnök: *Stauróczky Tamás*, titkár: *Lindmayer Éva*. Elnökségi tagok: *Wehner Géza*, *Lehotzky Gyula* és a tagszervezetek mindenkori elnökei: *Vámos László (PKE)*, *Köves Gyula (KEE)*.

Az elnökség megköszönve az eddig végzett hozzáértő, önzetlen és önkéntes közreműködést, a továbbiakban felkérte a munkájuk folytatására *Nagy Pétert* a *Kárpáti Lapok* szerkesztésére, *Dedák Dalmát* az *MKE honlapjának* szerkesztésére és üzemeltetésére. Továbbá: *Soltész Ágotát* az *MKE Vízi Sportok Osztály* vezetésére, *Stauróczky Tamást* az *MKE Túrakerékpár Osztály* vezetésére, *Galgóczi Csabát* az *MKE Sí Osztály* vezetésére, *Mályi Józsefet* az *MKE Magashegyi és gyalogos túrák* vezetésére.

Kedves Közgyűlés Résztevők!

Ez úton szeretném megköszönni a magam és az elnökség nevében, hogy felhívásunkra ilyen szép számban eljöttetek a közgyűlésre. Remélem mindenki számára megnyugtató eredmény született.

Az elnökség igyekszik a továbbiakban is méltó módon képviselni az *MKE hagyományait és az egyesület hírnevét megővni*. (MKE nevében, *Szöcs Ernő*.)

Bringatúra a Vértesben

A Túrakerékpáros Osztály soron következő tekergése a Vértes déli oldalában volt. Az előrejelzések szerint zivatarkra lehetett számítani. Ennek megfelelően, reggel a Déli Pályaudvaron csak hárman jelentünk meg. Szárligeten ragyogó napfényben toltuk ki a bicajokat a vonatból. A főutat keresztezve, erdészeti aszfaltúton tekertünk a tavaszi, üde zöld erdőben. A hegy túloldalán megdörrent az ég. A sűrű lombkorona alatt tekerve még nem éreztünk esőcseppeket. Később megálltunk egy nagyobb fa alatt. Ahogy alábbhagyott a meleg eső, folytattuk a gurulást, az első vendéglőig Gánton. Csodaszép virágdíszes, hangulatos kis bányászfalva a Vértes déli oldalában. Napsütésben gurultunk át a következő látnivalóhoz: a nyíltszíni bauxitbányához. A múzeumtárna bejárata közvetlenül az országút mellett van, kiállítva egy diesel és a régebbi kis gőzös bányavasút. Azokat fotóztam, a bányalátogatás nem volt tervezve. Tovább tekerve, épp az újabb zivatar érkezésekor értünk Csákberénybe a vendéglőhöz. Kényelmesen megebédeltünk. Egy órai pihenő múltán sem állt el az eső. Felvettük a vízálló kabátokat, és a vendéglős néni nagy sajnálkozásával elindultunk a csodaszép, panorámás „Ezerjó borút” aszfalton a hegyoldalban Csókakő felé. Na, oda vissza kell térnünk az őszi szüretkor. Hogy kikerüljünk a zivatarból, tekertünk tovább. A kereszteződésben egy pillanatra néztünk csak fel a várra, hiszen mindhárman jártunk már fent. Fehérvárcurgón a Károlyi kastély körül virágkiállítás – vásár volt szokásosan, de a csepergő esőben, egyrészt kevesen voltak, másrészt kedvünk sem volt normál belépővel nézelődni, így tovább gurultunk. Kijutva a felhő alól, kényelmesen tekertünk be Székesfehérvárra. Így a három fiú a tervezettnél két órával hamarabbi vonattal indult haza.

Az egyesületi bicajos túrákról folyamatosan lehet tájékozódni a <http://www.karpategyesulet.hu/> weboldalakon.

Stauróczy Tamás

Modern, kerékpár szállításra alkalmas vonaton utaztunk

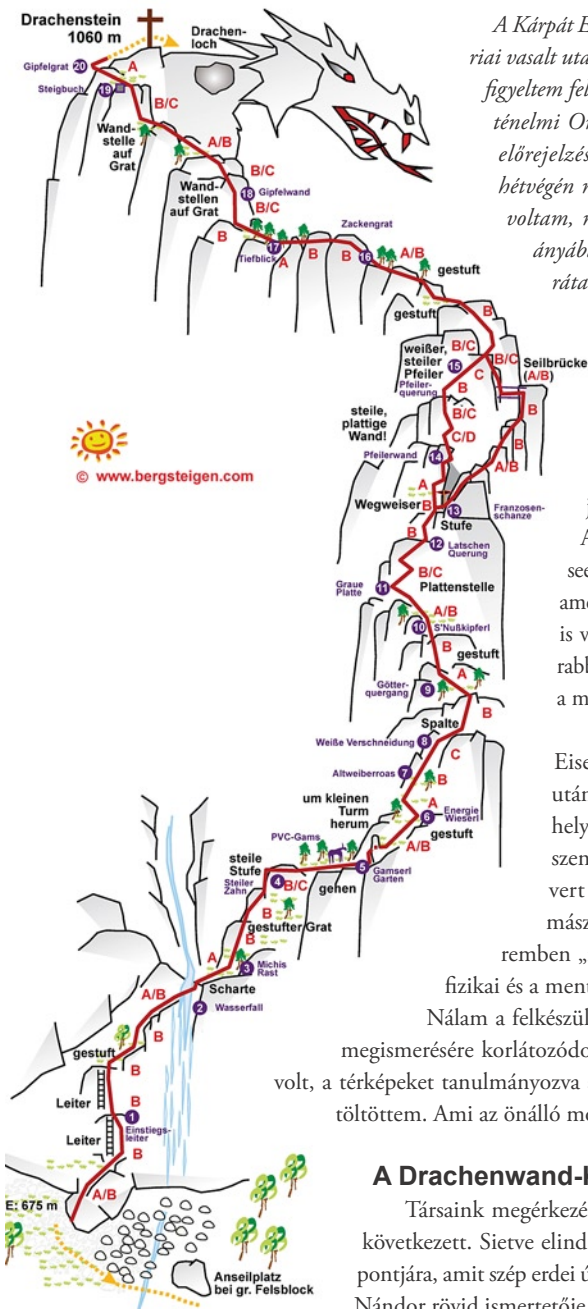

1926. novemberében kezdődött meg a bauxit bányászat Gánton. A bauxitbánya lelőhelyét Taeger Henrik kutatásai alapján Balás Jenő székely származású bányamérnök fedezte fel. A Gánti bánya Európa leggazdagabb bauxitbányája volt. A bányát 1962. december 31-én bezárták, ma múzeumként működik. (szöveg: www.gant.hu)

Vérteskozma határában a Vértesben elesett honvédek emlékműve előtt

Csavargás és ferratázás Ausztriában

A Kárpát Egyesület Eger a honlapján hirdette meg az ausztriai vasalt utas programját. Olvasni olvastam, de először nem figyeltem fel erre a ténylehetőségre. Amikor a tervezett Történelmi Országhatár-járást a kellemetlen időjárás ígéro előrejelzés miatt lemondtuk, valamint a rákövetkező hétvégén megtartott rossz emlékü MKE közgyűlésen túl voltam, nagyon mehetnékem támadt. Önálló ötlet hiányában egyesületeink web oldalán keresgélve ismét rátaláltam az említett kirándulásra. Igaz ugyan, hogy a jelentkezési idő régen lejárt, saját kocsival mégis csatlakozni tudtunk Tietze Nándor szervezte-vezette csapathoz.

Nagy örömmre Veronika leányom és Mályi József kedvet kapott a mázskáláshoz. Így aztán három gépkocsival, összesen 18-an, június 10-én kora hajnalban útnak eredtünk Ausztriába. A csapat találkozási pontja a Mondsee partján fekvő Gasthof Drachenwand parkolója, amely egyben az első napi falmászás kiinduló pontja is volt. A másik két gépkocsi utazóinknál hamarabb érkezünk meg, így volt időnk „szörnyűködni” a meredek sziklák, a Sárkányfal láttán.

Veronika első ilyen túrája két évvel ezelőtt az Eisenerzer-Klettersteig volt. Az akkori élményei után, azonnal kijelentette: az életbe többet ilyen helyre nem megyek. A kijelentés érhető volt, hiszen az egész napi sziklamászás során, háromszor vert el minket a jégeső. Ellenben csak izgatta a mászás öröme, mert a tudtom nélkül elment teremben „falra mászni”, amellyel jelentősen javította a fizikai és a mentális teljesítőképességét.

Nálam a felkészülés a felszerelés összeállításán túl a helyszínek megismerésére korlátozódott. Annak ellenére, hogy profi túravezetőnk volt, a térképeket tanulmányozva a tervezett útvonalakat a GPS készülékembe töltöttem. Ami az önálló mozgásunkat nagyban segítette.

A Drachenwand-Klettersteig

Társaink megérkezését követően, még a parkolóban a beöltözés következett. Sietve elindultunk a Drachenwand-Klettersteig beszálló pontjára, amit szép erdei úton folyamatosan emelkedve hamar elértünk. Nándor rövid ismertetője után, már a vízesés melletti függőleges létrán

a magasba kapaszkodva fényképeztük egymást. Ahogyan egyre magasabbra és magasabbra értünk kitarult előttünk a Mondsee és Salzkammergut környezetének csodálatos látványa. A vizuális élményt fokozta a remek időjárás, valamint a vízben tükröződő felhők játéka, amelyeket a tavon haladó hajók dinamikussá varázsoltak.

Kis csapatunk, Veronika, Józsi és jómagam, a többiektől jelentősen lemaradva fotóztattunk, nézegettünk. A sietségnek nem volt értelme, hiszen aznapra más kirándulós programunk nem lévén, a mászára, valamint a képek megfelelő kompozíciójára összpontosítottunk. Talán ennek köszönhetően, kevés selejt mellett, viszonylag jó felvételeket sikerült készítenem. A nyugalmas menet ellenére, a leírások többségében B/C nehézségűnek tartott szakaszokkal tarkított, felfelé vezető drótkötél mentén délután fél ötre felértünk az 1060 m magasan lévő csúcskereszthez. A szinte függőleges mászás hossza kb. 400 m volt. A felfelé menetben voltak létrák, lépcsőzetes kapaszkodások, függőleges hasadékok, a sziklafalba épített vascölöpök, kitett sziklarészek, áthajlások, a szédítő mélységek fölötti függőhíd, vízesés, egyszerűen csupa-csupa izgalmas és látványos dolog. Megrémülni még a kezdő falmászkalóknak sem kell, hiszen az említett útvonal kiépítése biztonságos. Nyilvánvalóan, esős időben a rendkívül csúszóssá váló szakaszokon fokozottabb óvatosság és megfontolt mozgás szükséges.

A lemenetel az erdős völgyoldalban, vízmosásokban, helyenként nagyon csúszós meredek ösvényeken már nem volt ennyire élvezetes. Még is jegyeztem, megismerve a vasalt részt, ezen a gyalogúton biztosan nem mennék fel a kereszthez. Pedig, ebben a késői napszakban sok turistával szembe találoztunk, akik éppen a csúcsra igyekeztek. Talán a közelgő naplemente látványa vonzotta őket. Este hét órára értünk vissza a vendéglőhöz, ahol a gyorsabban túrázó társaink sörözéssel múltatták a várakozási időt.

Egymásnak megörülve hamarosan elindultunk aznapi szálláshelyünkre, a Wolfgangsee keleti oldalán fekvő Szent Wolfgang melletti kempingbe. Gyors sátorállítást követően, mi hárman még beszélgettünk a közeli településre megvacsorázni, majd pedig eltettük magunkat másnapra.

Postalmklamm-Klettersteig

Ez egy izgalmas és látványos szurdoktúra. Legerősebb szakasza C/D-nek mondott. Különbféle kötélahidak, vascsölpökkel sűrűn támogatott meredek sziklaoldalak, egy helyen pedig szurdokugrás teszi próbára a kalandvágót.

A vasalt út eléréséhez egy alpesi fizetős utat kell igénybe venni. A 2-es kanyarban van egy buszmegálló (N47.66267°, E13.45918°), ahol egy gépkocsi parkoló is ki van alakítva. Ez a hely egyben az említett szurdoktúra kezdete is. Beöltözni már itt érdemes, bár még egy jó ideig a függőleges piros-kék-piros sávjelzésű, keskeny ösvényen kóricálva kell elérni az első, a biztonsági felszerelés használatát igénylő függőhidat. Seufzerbrücke a neve. Csoportunk itt még együtt haladt, majd a hosszú hídon, ahol csak egyesével lehetett áthaladni, mi hárman ismételten lemaradtunk. Utunk során hamarosan elérkeztünk a szurdok függőleges sziklafalaihoz, ahol a menetet a falba fúrt stífték segítették. Az esőre álló idő ellenére, a szegényes szórt fényben is csattogtak a fényképezőgépek. Hol egymást, hol pedig a szűk szurdokvölgy szédítő mélységeit, magasságait kaptuk lencsevégre. Gondolom az utánunk kiránduló osztrákok nem örültek a sok fotósnak, mert a szűk részekben előzni nem lehetett. A vízfolyás fölött hol lengőhídon, hol egyszerű drótkötélen többször oldalt váltottunk. Ilyenkor mindig feltorlódott a turistasereg, társainkat utolérve várakoznunk kellett. Kérve a keskeny sziklás völgyből egy kisebb hegyi túra következett, mely során elhaladtunk egy szép vízesés mellett. Mire felértünk a kb. 1000 m magasságban lévő második beszálló pontra, elkezdett esni az eső. A szikla védett részében pihentünk egy kicsit. Megnéztük, majd beiratkoztunk az ott talált naplóba. A sok szöveges bejegyzés között, több magyar nyelvűt is találtunk. Vidám rajzokat is láttunk. Hát igen, a szurdokugrás nem csak bennünk maradt életre szóló élmény.

Mi hárman kihagyva a keményebb mászós szakaszt, balról a turistaúton megkerültük a sziklafalat. Majd egy piros-fehér-piros jelzésű úton visszaindultunk a parkolóban hagyott gépkocsikhoz. A társaságunk – talán az eső miatt – eléggé szétszóródott. Többen nem találtak vissza a kiinduló pontra. Szerencsére nem az erdőben kellett kutatni utánuk,

Az esős időben is csodaszép Hallstatt. Sajnos a hegyeket a felhőzet takarja

hanem ők jelentősen túlmenve a parkolón, a fize-tőkapunál váraoztak. Nándor értük ment, hamar felvette őket. Így nyugodtan utazhattunk a szombati pihenőhelyünkre Hallstatt-ba.

Az esős Hallstatt

A nedves időjárás miatt kevesen vállalták az Echernwand-Klettersteig mászását. Csoportunk kényelmesebb tagjai a sátorállítást követően a kempingből kísérték figyelemmel a szemközi sziklafalon felfelé kapaszkodó társainkat. Talán egy 10x50-es binocular segítette volna a látásomat, így csak a távolba is éleslátó társaim kurjantását hallgatva tudhattam mászóink merre járnak. Miszerint: ott vannak! Lá-tod a sisakját? Most a létránál kapaszkodnak! A többi örömkialtást már nem hallgattam meg, hanem az eső-kabátba burkolózva a barátaimmal együtt elindultam városnéző sétára.

Kedves feleségem már kétszer is meglátogatta ezt a cseppnyi, a Hallstatti-tó partján elterülő barokk telepü-lést. Mindig tetszően emlegette. Annak ellenére, hogy ausztriai munkám idején, a salzburgi régióban távköz-lési hálózatokat terveztem, nekem csak most, a Nándi túráján volt szerencsém beszélálni a „só helye” egyet-

len főutcájára. Felfokozott váraozással nézegettem a csodálatos természeti környezetben fekvő kisváros nevezetességeit: az egymásra épített házakat, némelyek homlokzatára felkúszó gyümölcsfával, a teraszos teme-tőt, a gótikus templomot, a tavat és a környezetét. Már amit abból az esőfelhők látni engedtek.

Ott jártunkkor egy magyar kiránduló csoport idegenvezetője mesélt a Mária mennybemenetele ró-mai katolikus plébániatemplomról. Tőle megtudtam a kettős szentély építésének okát. Miszerint a bal ol-daliban a bányászok, míg a jobb oldaliban a polgárok imádkozhattak. Mindkét szentélyben szárnyas oltár van, a bányász oldali neogótikus 1895-ben készült. Míg a polgár oldalon Ausztria egyik legszebb késő gótikus Mária oltára 1515-ben, amelynek jobb ol-dali részén a bányászok védőszentjének alakja, Szent Borbála látható.

A nagy tömeg miatt a város nevezetes látványossá-gát, a Szent Mihály csontkópolna látogatását kihagytuk. Helyette a temetőben nézelődtünk, ahol egy magyar nevű elhunytat is találtunk. Jövőbeni látogatás célja lesz a Föld legöregebb – mintegy hétezer éves, a város egész történelmét meghatározó sóbányászat megtekintése is. Ha jól értem, akkor napjainkban a só kitermelését

nem a hagyományos tárnaépítési módszerekkel, hanem kőzetfúrásokkal végzik.

A folyamatos esőtől átnedvesedve megszáradni bementünk a főtérre egy hangulatos vendéglátó helyre. Vacsorázni szerettnék volna, de csak süteményeket láttunk egy hatalmas kivilágított pult alatt. Csalódottságunkban kifelé igyekeztünk, amikor feltehetően a tulaj szólított meg minket. Rövid kérdés-felelet után közölte, hogy ők vendéglő is egyben és azonnal leültetett minket egy asztalhoz. Hamarosan megjelent egy bájos hölgy, akinél a vacsoránkat megrendeltük. Hát igen. Ezen a helyen tudják azt, amit a komcsi világban egy maszek boltban láttam kiírva Magyarországon: A megrendelőből élünk!

Jóllakottan, még világosban visszasétáltunk a kempingbe. Mikor beértünk, a futball kedvelő társaink az EB 2016, Anglia-Oroszország meccset nézték. Gyors tisztálkodást követően mindhárman bebújtunk a sátorba, hiszen a hazautazás napjára tervezett falmászáshoz erőt kellett gyűjtenünk.

Laserer-Alpin-Klettersteig

A harmadik napi vasalt utunk kialakítása érdekes, mondhatnám játékos ötlet volt. Az útvonal a Gosausee víztükre fölötti meredek sziklafalon, változatos irányokba vezetve, függőleges létrával és a sétány fölé kifeszített kötélhíddal van kiépítve. Mutatványunkhoz a nézőközönség biztosított volt, hiszen hol a kíváncsi szemek alatt, hol pedig fölötté kapaszkodtunk. A mászást itt is a sziklafalba fúrt kampók segítették. A leírások szerint C erősségűnek tartott útvonal paraméterei: hossza 3,75 km, szintemelkedése 144 m, szintideje 1,5 óra.

Amikor a számunkra kalandosnak tartott túrán a felhőzet kissé felszakadozott, a Dachstein magaslataira pillanhattunk, valamint a tóban és arra meredező sziklákban (Gosaukamm) gyönyörködhattunk.

A délidőben befejezett mászkálás öröme megébedeltünk a tóparti vendéglőben, majd mindannyian hazafelé, Budapest ill. Eger felé vettük az útirányt.

Nagy Péter

Csoportunk a Gosausee partján

A Laserer-Alpin-Klettersteig mászása a Goasusee partján

Kazinczy emléktúrák

A Szent Jakab Zarándok Egyesület 2016. június 19-én a Zemplén hegységben már hagyományosnak számító, nagyszabású teljesítménytúrát szervezett. Több távon méretettek meg a résztvevők.

Az MKE tagjai a „Füzér 20” elnevezésű 20 km-es távot teljesítették, nagyon szép környezetben.

A túra egyes szakaszai tájvédelmi, illetőleg természetvédelmi körzeteken haladt keresztül, néhány km-en át követve Magyarországot Szlovákiától elválasztó határköveket.

A környéket az impozáns Füzéri vár uralja. A túra kiinduló és végpontja között kellemes útvonalon – melyből nem hiányoztak a kapaszkodók és a meredek lejtők sem –, haladtunk a cél felé.

A túra rendezésének magas színvonalát jelzi a szervezők rutinja. A rajtnál a számítógépes regisztráció után, az útvonal leírását, az emléktúra névadójának Kazinczy Ferencnek a táj „szent öregének” méltatását tartalmazó füzet vehettünk át. A túra különböző pontjain felállított frissítő állomások, a versenyzők műholdas követése jelezte a rendezvény komolyságát.

A célnál kitűzött, emléklapot és pólót adtak minden túrázóknak aki teljesítette a távot. A finom táborigénykonyha választéka is maradandó gasztronómiai élvezetet nyújtott.

Mivel a rendezvény hagyományos teljesítménytúra, ezért ajánljuk mindazoknak, akik még nem jártak a környéken és azoknak is, akik még nem vettek részt hasonló gyalogtúrán. Találkozó jövőre Füzéren, a Kazinczy emléktúrákon.

Szöcs Ernő, MKE

Bakonybélben találkoztunk 2016. 04. 16–17.

Megkeresés érkezett Bakonybélről, szeretnének túracsoportot alakítani, majd kapcsolódni a Magyarországi Kárpát Egyesülethez. Elküldték első féléves túnaprogramjukat. Telefonbeszélgetés után az áprilisi hétvége jónak ígérkezett a találkozásra.

Szombat délelőtt indultunk autóval Bakonybél felé Szöcs Ernő, Doricsák Györgyike, Stauróczky Tamás és jómagam. Bicske, Alcsút és Csókakő felé haladtunk. Már messziről észrevettük a várat és nagyon meglepődtem. Annak idején az országos kéktúra teljesítésekor jártam erre, jó tizenöt éve és bizony nagy változás fogadott, építik a várat. Áthajtottunk a falun, majd leparkoltunk a vár alatt. Rendezett hely, trianoni emlékhellyel. Fölmásztunk a várba, a lakótorony és a kápolna már helyre van állítva. Lentebb még ásátások folynak, és utána folytatják a rekonstrukciót.

Zirc felé folytattuk utunkat, itt kis sétát tettünk, az apátsági templomba is be tudtunk nézni, esküvő után voltak és így mód nyílt egy kis fényképezésre is. Csodálatosan néz ki a felújítás után. Öt óra tájban értünk Bakonybélre ahol elfoglaltuk szállásunkat.

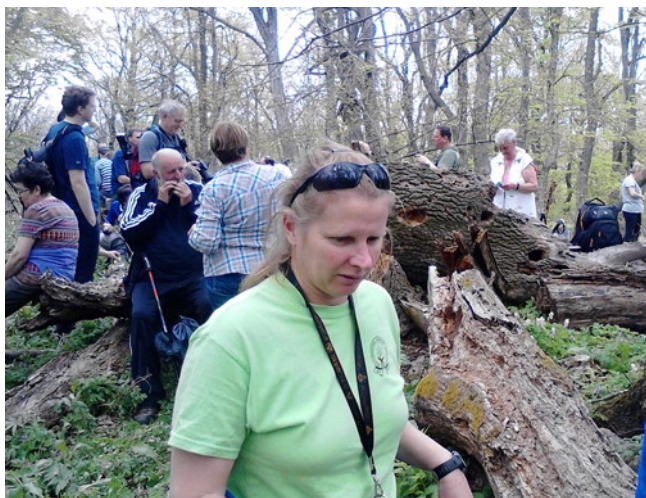
A megbeszélte időben találkoztunk túratársainkkal először a Pikoló sörözőben, később a szállásunkon. Beszélgetéseink után azt mondták, még az idén megalakítják az egyesületüket Bakonybélben, majd 2017-től csatlakoznának hozzánk.

Másnap, a vezetett túra 10 órakor indult a Pikoló sörözőtől. Mi azt gondoltuk, hogy összejönnek 20-30-an, ehelyett azonban több mint 80 fő és legalább három kutyus várta az indulást. A nagy érdeklődés oka az volt, hogy a Nagy-Somhegyre tartott a túra, ami ma „lezárt” terület, fokozottan védett bükkös. Az idézőjel azért, mert sehol nem találkoztunk a tájvédelmi jelzésekkel és kerítés sem volt. No de sorjában, először a

Csúcshegynek nevezett emelkedőre vezetett az út jó kilátással Bakonybélre és a körülötte lévő hegyekre. Továbbiakban a P+ jelzésen a Borsó kút nevű forráshoz értünk, Viktor mondta, ez iható, de nem sokan próbálták meg. A műutat és a P+ jelzést elhagyva kezdődött a Nagy-Somhegy megmászása. Ahogy az erdőbe értünk egy határozott illat jött felénk, ugyanis ahol nem kő vagy fa volt ott mindenütt medvehagyma nőtt. Ez út elején az alsó régióban már virágozott is itt nem is álltunk meg gyűjteni. Vigyázni kellett, mert sok volt a kidőlt fa, ezeken át kellett mászni, itt-ott még megleltük a régi jelzést, a piros háromszöget. Fárastó út után megpihentünk a csúcson, itt volt érdemes medvehagymát szedni, itt még nem virágozott és szép zöld volt. Egy másik úton indultunk vissza, áthaladtunk a római sáncon majd le a műúthoz és vissza a faluba. Délután négyre leértünk kiindulópontunkhoz a sörözőhöz, ahol mindenkit várt az induláskor megrendelt étel.

Öt órakor indultunk hazafelé, mindössze egyszer álltunk meg egy dombháton még a Bakonyban az alternatív áramforrásoknál, a szélkerekeknél. Kora este értünk haza.

Lehotzky Gyula

Hegyen–völgyön Fejezetek a magyar természetjárás történetéből

A korábbi számainkban már említést tettünk arról, hogy a Kárpát Egyesület, Eger a turistaság emléktárgyaiból egy nagyszabású kiállítás rendezését tervezi. Kimozdulva az egyesület felsőtárkányi túraközpontjából, a bemutatóra a Dobó István Vármúzeum szakmai irányításával és kivitelezésében 2016. június 24-én az *Agria Park Galéria* kiállítótermében került sor. Eger belvárosában, egy nívós bevásárló centrumban lévő kiállítás mindenképpen nagyobb közönség számára teszi lehetővé a *Hegyen–völgyön* főcímet viselő, a magyar természetjárás történetének a bemutatását.

A kiállítás megnyitóján a lelkes turistabarátoknak *Berecz Mátyás* a Dobó István Vármúzeum igazgatója, valamint *Köves Gyula* a Kárpát Egyesület, Eger elnöke mondott szép szavakat.

A látható tárgyi anyagok javarészt *Tikovics Ernő* hozzáértő gyűjtősznvedélyének köszönhető. A sok cserkész és úttörő relikvia mellett a kárpátos múlt egy szeletkéje is fellelhető, hiszen a Síkfőkút – Várkút turistaút mentén található Attila-kút alaposan megrongált eredeti címere a bejárattól jobbra külön „polcra” került. (előzmények: Kárpáti Lapok 2004/4 19-20.old. és 2007/5 1. és 13. old.)

(Nagy Péter)

Turista kiállítás Egerben

A kiállítás megnyitóján Farkas Erzsébet, a Szent István Rádió szerkesztő műsorvezetője, Berecz Mátyás a Dobó István Vármúzeum igazgatója, Köves Gyula a Kárpát Egyesület, Eger elnöke

A bemutató anyagának feldolgozásában, összeállításában, a kivitelezésben aktív szerepek vállalók: Köves Gyula, Zábrátzky Éva, Erdős Aranka, Tikovits Ernő. A kiállítás rendezője: Csintalan András